

Juletræer fra frøhøst 1998 – en tvivlsom årgang

Af direktør Kaj Østergaard

I 1998 var der så godt som ingen kogler i Ambrolauri området. Jeg var selv i Georgien i 1998 og kunne bekræfte dette udsagn. Det var derfor med stor undren, at vi modtog flere tons frø fra Ambrolauri. Det medførte en del debat mellem planteskoler og de frøleverandører, der havde leveret frøet. Andre frøleverandører havde ingen frø og meldte ud, at koglesætningen i Ambrolauri var så ringe, at frøhøst var opgivet. Frøet som på papiret hed Ambrolauri, blev sået ud, og der kom efterfølgende planter på markedet. Planterne er

solgt til en række juletræsdyrkere, og vi har fulgt nogle af kulturerne, som nu nærmer sig afslutningen på omdriften.

I 1999 fik Plantedirektoratet tilsendt et brev fra lederen af et af oppositionspartierne i det georgiske parlament. Brevet omtalte, at der var eksporteret frøpartier med urigtige proveniensangivelser. På baggrund af dette brev udbad Plantedirektoratet gennem Udenrigsministeriets officielle kanaler den georgiske Regering om en udtalelse. Man fik først det svar, at det var en vanskelig sag, men at man ville

iværksætte en undersøgelse. Denne tog meget lang tid, og der gik ca. et år før det endelige svar blev modtaget. Svaret var, at alle papirer var i orden, og frøpartierne således var korrekt forsynet med diverse certifikater. På baggrund heraf skete der ikke nogen ændring i de oprindelsesbeviser, som Plantedirektoratet ved frøpartiernes ankomst til Danmark primo 1999 havde udstedt.

Igennem de seneste 20 år har der været megen debat om pålideligheden af den herkomstcertificeringen af frøpartier, der er importeret fra Georgien. De danske

Det tvivlsomme frø fra 1998 (rød/hvid stribede etiketter) gav væsentligt færre salgbare juletræer end tilsvarende mere veldokumenterede frøkilder på samme lokalitet. Foto fra Hulkærshus Planteskole.

frøimporterende firmaer har hver især forsøgt at øge sikkerheden for herkomsten gennem egne individuelle systemer. Plantedirektoratet har været meget betænkelig ved disse selvstændige ordninger, men har – bortset fra en periode i midten af 90'erne – udstedt oprindelsesbeviser på baggrund af de foreliggende papirer. Planteskolerne har drøftet forholdene, og enkelte har etableret tætte relationer til bestemte frøfirmaer, for herigennem at øge sikkerheden eller i hvert fald få et større informationsniveau om forholdene i Georgien. Juletræsproducenterne har primært haft tiltro til den gode vilje hos ovennævnte aktører, men har fra tid til anden med undren set på kvaliteten af de træer, der kom ud af det.

I de senere år er sikkerheden for frøets oprindelse blevet bedre. De toneangivende frøimportører har gjort meget for at beskrive hele processen fra høst af kogler til frøet når Danmark, men andre frøimportører i Vesteuropa er mindre omhyggelige.

Sovjetunionens sammenbrud

Problemerne med certificering af nordmannsgran frøet begyndte for alvor, da den velkendte struktur fra Sovjettiden brød sammen. Før den tid var alt styret fra Moskva – på godt og ondt. Den lokale administration i Georgien var ikke særlig motiveret for at indsamle og eksportere, idet pengene jo gik til det centrale Moskva, og ikke i nævneværdig omfang kom lokalbefolkningen til gavn. Vi havde dengang problemer med at få frø nok. Til gengæld kunne vi regne med at papirerne, der fulgte frøpartierne var ægte.

Den selvstændige stat Georgien blev proklameret den 14. november 1990, men både året før og i de efterfølgende par år var forholdene præget af store uroligheder. Der var således regulær borgerkrig i landet i 1990-92, og da landets befolkning består af mange etniske mindretal og et par autonome provinser var forholdene i landets administration ustabile. Samtidig var landets økonomi ødelagt og embedsmænd, der ikke har fået løn i flere måneder bliver enten meget kreative i deres administration eller finder andet arbejde, hvilket for eksempel kunne være handel med nordmannsgran frø. Det er blevet bedre, men vi så jo i 2008, at Rusland foretog en militær indgriben, så den politiske stabilitet er fortsat ikke helt optimal.

Med Sovjetunionens sammenbrud fulgte også en liberalisering og en vis handelsfrihed. Dette medførte naturligvis hektisk aktivitet vedrørende frøindsamling, kontakt med udenlandske opkøbere og eksport. Motivet var meget klart, idet eksportprisen for 1 kg nordmannsgran frø modsvarede 2-4 måneders løn. Feberen vedrørende "det brune guld" rasede, og mange ville deltage i festen. I denne periode blev der indsamlet frø fra områder, som ikke tidligere var kendt som frøkilder, og der herskede kaotiske tilstande vedrørende dokument- og papirgangen.

Op igennem 90'erne er tilstandene internt i Georgien blevet bedre. De borgerkrigs-lignende tilstande er i hovedparten af landet afløst af rimelig ro, men i de

autonome provinser er der stadig uroligheder, og vi hører jo også fra tid til anden om dette i medierne. Landets administration er ved at komme på fode, men der er lang vej, før vi kan sammenligne landets administration med vesteuropæisk standard. Landets økonomi bedres kun langsomt, og undergrundsøkonomi samt korrupsion trives.

Det er i dette lys vi skal se frøhøsten i 1998 og den betænkelige herkomstcertificering.

Den danske herkomstcertificering

Plantedirektoratet under Fødevarerministeriet styrer udstedelse af oprindelsesbe-

Scan-Sprayer Tågesprøjte

- sprøjter dine juletræer bedst !

Scan-Sprayer Tågesprøjter har de seneste år været den mest solgte sprøjte til juletræskulturer - og ikke uden grund;" Et kraftigt galvaniseret chassis, effektiv pumpeteknik og ikke mindst markedets kraftigste

blæser, sikre effektiv sprøjtning og stor kapacitet under alle forhold.

Scan-Sprayer Tågesprøjter fåes som liftsprøjte op til 1.000 liter og trailersprøjter op til 5.000 liter med udblæsning i 3 varianter; én side, Twin til begge sider eller som svingbar. Sprøjter op til 55 meter vandret og 25 meter lodret.

Scan-Agro er også leverandører af opgraderingsudstyr

Stationær kemikaliefylder - én kemikaliefylder til alle dine sprøjter

Alt i vaskeudstyr og renavandstanke

Scan-Agro

LANDBRUGSMASKINER

9560 Hadsund • Tlf. +45 96 52 06 00
5450 Otterup • Tlf. +45 64 82 24 32
4100 Ringsted • Tlf. +45 57 66 00 30
www.scan-agro.dk info@scan-agro.dk

Tjek www.scan-agro.dk for priser og detaljer.

Billederne i denne serie viser hvilke juletræer der kom ud af frøet fra 1998. De tre første fra venstre er fra det tvivlsomme frø, mens de to efterfølgende billeder er fra mere veldokumenterede frøkilder. Fotos fra Hulkærshus Planteskole.

viser og foretager den efterfølgende herkomstkontrol med skovfrø og –planter. Grundlæggende bygger certificering af importerede frøpartier på udveksling af oprindelsescertifikater mellem landenes officielle myndigheder. Plantedirektoratet udsteder et dansk oprindelsesbevis på baggrund af eksportlandets oprindelsesbevis, og undersøger naturligvis så vidt muligt om dokumenternes form og indhold ser rigtigt ud, men som bekendt er papir taknemmeligt. På grund af de store uroligheder i Georgien overvejede Plantedirektoratet flere gange i 1990'erne at stoppe certificeringen, idet man vurderede, at det var et for usikkert og kompliceret grundlag, dette foregik på. Men man valgte at fortsætte som hidtil. Dette skete til trods for, at der i Georgien har været – og til dels stadig er – kompetencestridigheder i centraladministrationen. Det har været vanskeligt at pege på en entydig georgisk kontrolinstans i stil med Plantedirektoratet, og dokumenternes og papirernes udseende har ofte ændret karakter, ligesom forskellige myndigheder og administrationsorganer på samme tid har påberåbt sig enekompetence til papir- og certifikatudstedelse. Det har derfor været vanskeligt at gennemskue situationen i

Georgien, men pres fra dele af frøbranchen har medført at certificeringen er opretholdt.

Den danske certificering har således bygget på andre præmisser end de sædvanlige, og de usikre forhold medførte, at Plantedirektoratet fra 1993 indskrænkede sin certificering til kun at angive oprindelseslandet. Usikkerheden vedrørende proveniensangivelsen har været for stor. Man indførte så samtidig muligheden for et tillægsbilag eller tekst, hvor den danske importør kunne komme med supplerende oplysninger om oprindelseslokaliteten. Herigennem blev behovet større for, at planteskolerne og siden plantekøberne skulle etablere et tillidsforhold til leverandørerne.

I Plantedirektoratet var man klar over, at denne situation var uholdbar. Man tog derfor initiativ til at forhandle med de georgiske myndigheder om et mere fast system. Plantedirektoratet besøgte Georgien flere gange, og ved disse møde blev der fastlagt nye rutiner vedrørende certificering. Man drøftede også ved denne lejlighed mulighederne for at indføre en kopi af reglerne i OECD ordningen. Folk fra Vesteuropa har været på besøg, men

vurderingen var, at man i Georgien ikke var moden til at indgå i det regelsæt, der findes på frøområdet.

Afslutning

Billederne ovenfor taler for sig selv og viser, at det er afgørende at kunne regne med "varedeklarationen" på de frø/planter, som 8-10 år senere gerne skal forrente dyrkningen og give høje juletræsudbytter.

Siden 1998 er det blevet bedre, og man har lært en hel del af hændelsesforløbet. Det er fortsat sådan, at de danske myndigheder ikke kan tage til Georgien og fortage en kontrol af kogleplukningen. Det vil være et indgreb i de georgiske myndigheders arbejde. Tilbage er kun frøfirmaernes egen kontrol. De største frøfirmaer har sat tingene i system, og beskrevet hele processen fra høst til levering af frøet i Danmark, hvor Plantedirektoratet tager over. Men et samlet system for alle frøfirmaer eksisterer ikke. Det prøver vi på endnu engang om vi kan etablere i 2011.

AHWI GRENKNUSERE og RODFRÆSERE

Effektive – også i juletræskulturer

Grenknuser type FM450-1800

- Knusning af skrottræer i spor
- Knusning af enkelte rækker
- Knusning af stubbe i kørespor
- Knusning af hele stykker

Rodfræser type RFL700-2000

- Effektiv ved omlægning til ny kultur eller tilbage til landbrugsjord
- Sønderdeler stubbe i én arbejds gang
- Arbejdsdybde fra 20 cm i én arbejds gang

Begge typer maskiner fås i forskellige arbejdsbredder og størrelser, og til traktorer med en ydelse fra ca. 80 HK og op til 400 HK.

For nærmere oplysninger kontakt:

Wirtgen A/S · Taulov Kirkevej 28 · 7000 Fredericia
Tlf. 75 56 33 22 · Fax 75 56 46 33 · e-mail: wirtgen@wirtgen.dk

NYHED
Nu også til
traktorer op
til 120 HK